

НАЦИОНАЛНА ФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА “ХИМИЯ И ИНДУСТРИЯ” - КНСБ

София-1000, пл. Македония 1, Тел: 02/987-39-07; 02/40-10-545; e-mail: nft@nft-chemical.eu

До
Координационния съвет на КНСБ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Секторен анализ - "Пътят за възраждане и устойчиво развитие на химическата индустрия"

Уважаеми колеги,

Секторният анализ е част от дейността „Секторни и браншови анализи на политики за развитие на социалния диалог“ за сектор химическа индустрия по проект „Сигурност чрез закона, гъвкавост чрез КТД“, който има за цел:

- да подпомогне процеса на разработване и прилагане на секторни политики чрез партньорство и изграждане на диалог на секторно / браншово ниво със структурите на БСК;
- да стимулира активното участие на социалните партньори в процеса за провеждане на балансирани политики чрез разработването на модели и механизми за развитие на социалното партньорство;

В съдържателен план анализът е структурирана в 3 основни раздела:

- основни характеристики на сектора, тенденции и състояние след деиндустриализацията и европейския път на социалните партньори от европейската химическа индустрия;
- икономическа и социална политика потребна за възраждане на химическата индустрия, нейните основни параметри, идентификация на специфичните възможности за развитие и необходимия общ план за действие на държавата, бизнеса и синдикатите;
- индустриално възраждане и развитие на социалния диалог в химическия сектор за конкурентна способност, качествени работни места и социална отговорност, паралелният път за възраждане на химическата индустрия и потенциалът на социалния диалог за устойчиво развитие, качествена заетост и справедливо заплащане.

- Анализирана е значимостта на сектора на национално равнище, неговият принос към българската икономика, икономическата му структура. Посочват се значимите за сектора предприятия, браншови и продуктови структури и неговите специфични възможности и потенциал.

- химическата промишленост е тясно технологично и икономически обвързана с много сектори на промишлеността, в които химичните процеси за производство са преобладаващи, като металургията, дървообработваща, целулозно-хартиена, стъklarска, порцеланово-фаянсва и строителната промишленост;

- химическият сектор сам по себе си представлява сложен комплекс от самостоятелно оформили се подсектори, като нефтопродукти, нефтохимия, фармацевтиката, торове, детергенти, каучукови изделия, пластмаси, парфюмерия и козметика и т.н. със собствен икономически профил и принос за развитие на

икономиката;

– секторът се характеризира с разнообразен и нарастващ общ брой на химичните продукти и изделия, синтезирани и установени са около 6 милиона вида, много от които представляват сложни смеси с нови свойства и приложения и това определя възможностите за нови продукти и диверсификацията на химическите производства;

– миграцията на химическите производства на изток при деиндустриализираната българска химическа индустрия отваря реални възможности за развитие и възстановяване потенциала на сектора, който в момента задоволява едва 20 % от потребността на страната от химически вещества и продукти;

– характерна черта на химическата индустрия е многостадийността на технологичните процеси, в които се използват разнообразни суровини и полупродукти, а също така се оползотворяват много отпадъчни от другите отрасли продукти;

– секторът притежава широки възможности за междуотраслово и вътрешноотраслово комбиниране на производството и предлага високата степен на технологична концентрация на химическите предприятия, едва 0.4 % от предприятията в химическата индустрия осигуряват 90% от производствата на химически вещества и продукти;

– с близо 50 хил. заети или 8 % от заетите в промишлеността, секторът произвежда 22 % от продукцията на промишлеността и осигурява 25 % от общия обем на българския износ;

– секторът е един от водещите за формирането на висока добавена стойност и по-висока производителност на труда;

– негативния имидж на химическата индустрия създава обществени нагласи, които отдавна не отговарят на реалностите, след като секторът има най-висока степен на контрол на параметрите на работната и околната среда с над 270 европейски регулации за производствената си дейност;

– производството на химични продукти е свързано с разработване и усвояване на нови процеси, техники и технологии, свързани с недостига на суровинни и енергийни ресурси и намаляване на замърсяването на околната среда и изхранването на нарастващото население на нашата планета, а у нас са ликвидирани всички ведомствени научно-развойни институти;

– разработването и внедряването на чисти или още така наречените „зелени“ технологии са основна част от стратегиите за развитие в различни химични комплекси и технологични модули и процеси за устойчиво развитие с пълно минимизиране на генерираните емисии;

– производствата на химични продукти се основават на висока степен на автоматизация и механизация на процесите и техниките, използване и прилагане на съвременните информационни технологии, което позволява реализирането и на безотпадъчни производства с висока стойност, осигуряващи базата за развитие на останалите сектори на икономиката;

– съвременните производства на химични продукти изисква освен висока професионална подготовка на кадри с интердисциплинарна подготовка и фундаментални познания, но и професионално квалифициран технологичен персонал, но са ликвидирани са всички индустриалните техникуми по химия;

• Анализът акцентира върху ролята на държавата, бизнеса и представителите на работниците, които имат обща, макар и с различна тежест и приоритети отговорност за индустриалното възрождение върху принципите за

устойчиво развитие.

Това се отнася с особена сила по отношение стабилността на икономиката, здравословната работна и околна среда и здравноосигурителните системи, което се гарантира единствено с отговорно национално управление и национален консенсус на социалните партньори в името на настоящето и бъдещото поколение.

В допълнение индустриалната политика следва да формира устойчива икономика и качество на заетостта, за достоен, безопасен и справедливо заплатен труд, като паралелно с това ограничава въздействието върху околната среда и действа в интерес на обществото като цяло.

Със съжаление можем да твърдим, че индустриалната държавна политика избледнява на фона на популярните теории за свободния пазар. Правителствена намеса определяща посоката на развитие на промишлеността, моментално бива осъдена като протекционистка, антипазарна и пречка за свободното движение на капитали.

- Значителна част от анализа е отделена на паралелният път за възраждане на химическата индустрия и на социалния диалог.

Възраждането на химическата индустрията се разглежда в неговото развитие и надграждане и се основава на цялостна визия за индустриалната политика за икономически растеж заедно с качеството на работната сила и категорично признава важността на социалния диалог.

Индустриалната политика ще бъде ограничена, ако отчита единствено интересите на бизнеса, а не са взема под внимание интересите на работниците и тяхното участие в решенията и социалните последици чрез формите на социалния диалог.

Следователно наблюдаващото се постепенно пренебрегване на социалния диалог и на социалните измерения на индустриалните отношения трябва да бъде спряно, за да бъде продължена и защитена демократизация на работното място. В тази връзка социалните партньори в секторните съвети за сътрудничество са отговорната институция, която да спомага социалния диалог да придружава процесите на индустриално развитие на сектора.

Съществува реален риск големи промени и трансформации да не успеят, поради безучастието и неангажираността на работниците. Следователно социалният диалог трябва да отиде по-далеч, отколкото едно просто обсъждане на заплатите и условията на труд.

Възраждането на индустрията все повече се нуждае и от паралелна промяна на регламентите на социалния диалог видно от изводи за тенденциите в развитието на колективното договаряне в химическия сектор, като предизвикателства, които съпътстват въобще процесите на договаряне.

Особено място се отделя на представителството на интересите на наемните работници в основните аспекти на индустриалните отношения и социалния диалог.

Социалният диалог на секторно равнище може да осигури непримиримо отношение и гаранция срещу социалния дъмпинг и несигурната работа.

На първо място, като защита автономните права на социалните партньори, на техните права и отговорности. На второ място, като гарантира принципите за справедливо възнаграждение и равно заплащане за еднакъв труд за всички работници на едно и също работно място. На трето, като защита колективните трудови договори и разширяването на техните равнища и обхват. На четвърто, да овладее по-нататъшното разрушаване на националното трудово законодателство или неговото заобикаляне през гъвкави трудови договори, работата на срочен договор или агенции за временна заетост, работа на минимални заплати до абсолютния минимум.

Управлението на човешките ресурси трябва да се "отвори" за социалния диалог в развитието на персонала за квалификация на работещите, справедлива оценка на труда и възнаграждение и подобряване на социалния статус на заетите.

Усъвършенстването на труда за развитие и ефективност предполага наличието на три важни компонента - организация на труда, обучение и квалификация в процеса на работа и работна заплата, според разширяването на трудовите задължения.

- **Заклучителната част на анализа акцентира върху очаквания и възможните решения и политики, които да поставят необходимата база за индустриалното възраждане на химическия сектор в условията на устойчиво развитие и социална сигурност.**

- открояване на приоритетни типове технологии и производства, които да бъдат двигател за успешно устойчиво развитие на химическата промишленост и с очакван значим принос за постигане на напредък и конкурентноспособност на свързаните други сектори;

- ясна преоценка на потребностите и нивото на подготовка на кадрите за производствата на химични продукти в средните и висшите училища и нормализиране на финансирането на тяхната дейност;

- осъзнаване, че европейските политики на нормативно устройство и разнообразните режими за регулация намаляват конкурентната способност на малките фирми, ограничават възможностите за инвестициите и капацитета на производствата на производителите на химични продукти;

- насочване на научно изследователските и технологични разработки към подобряване на потребителските качества на произвежданите химически продукти и производство на нови асортименти с повишена ефективност и икономическа конкурентноспособност;

- възстановяване на съществуващи производствени мощности с остатъчен работен ресурс за близките повече от 20 г.

- изграждане на нови продуктови комплекси, на основата на неорганичната химия и органичния синтез като свързваща база за технологични вериги;

- технологичната взаимосвързаност с възможност за вътрешноотраслово и междуотраслово комбиниране преди всичко с възможностите за комплексно използване на суровините;

- варианти за териториално разположение в ориентацията на първичните технологични етапи към добива или вноса на суровини с крайно производството за пазарна ориентация, като производството на торове, изкуствени влакна, парфюмерия, козметика, обработката на пластмаси и др.

Индустриалното възраждане в химическия сектор ще бъде подложено на сериозно изпитание и лишено от мотивация за търсене на устойчивия растеж без социално партньорство на заинтересованите страни от процесите на реструктурирането, между представителите на бизнеса, научните и изследователски среди и синдикалните представители на интересите на работната сила.

**НФТ"Химия и индустрия" - КНСБ
Председател
Красимир Кръстев**